

**PARAULES DEL RECTOR EN
L'ACTE ACADÈMIC DE GRADUACIÓ DE
LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA: PROMOCIÓ DEL 2012**

Graduats i graduades,

Avui és un gran dia per tots vosaltres, per vosaltres i per tota la família. Es la celebració del fet que heu reeixit en les vostres estudis. Que sou, ja, graduats universitaris. Això és molt.

Aquestes darreres setmanes, com a conseqüència de la voluntat del govern de Madrid de reformar, per enèsima vegada, la legislació educativa, LOMCE en diuen ara i de la circulació de diversos esborranys i com a conseqüència de les declaracions d'un Ministre del que el menys que podem dir és que és llenguallarg; l'educació està present a totes hores als mitjans de comunicació: en parlen les ràdios i les televisions, els diaris i els facebook i els twitters.

Però com massa a sovint passa entre nosaltres se'n parla sense precisió, gairebé mai amb un diagnòstic clar de la realitat actual i amb un establiment clar dels objectius que volem assolir i dels instruments que emprarem per tal d'arribar als objectius.

Comencem aquí, en aquest pati de Roger de Llúria, on sou els graduats de la UPF. Doncs bé, aquí per començar tenim gairebé dos mil graduats universitaris de molt diverses especialitats, tenim des d'economistes a traductors i comunicòlegs, d'enginyers a juristes i politòlegs, d'experts en humanitats, periodistes i publicistes a biòlegs. Tenim també la primera generació d'algunes titulacions: biologia humana, comunicació audiovisual, humanitats, traducció i interpretació i publicitat i relacions públiques que es graduen en l'àmbit de l'espai europeu d'ensenyament superior, que són els primers graduats de Bolonya. I, malgrat els que us anomenen la generació *nini*, sou capaços d'expressar-vos correctament en almenys tres llengües, català, castellà i anglès, la majoria en una quarta llengua important al món del futur. Sou capaços també de mirar el món com el lloc del vostre mercat de treball, heu estat formats per mirar el món global que ens espera, per treballar, si cal, durant uns anys a Hamburg o a Shanghai, a Rio de Janeiro o a Montreal. La tercera part de vosaltres ja heu cursat almenys un semestre en una universitat estrangera. Per això no cregueu que és veritat que no hi haurà feina per vosaltres.

La crisi econòmica que vivim és molt severa i les receptes que estem usant al nostre país no sembla que ens serveixin per sortir-nos-en (fa menys d'una setmana a Barcelona el premi Nobel Stiglitz ens aconsellava abandonar l'austeritat exagerada i fer unes polítiques diferents), però tots

els estudis diuen que qui més formació té se'n surt millor. A veure, les darreres dades que tenim d'inserció laboral a Catalunya són de l'AQU de 2011, referides a la inserció laboral dels graduats durant el curs 2006-2007, bé doncs la taxa d'atur és del 8% . Es una taxa massa alta, al 2008 era del 3% (la més baixa des de que es fan aquests estudis). Però és una taxa tres vegades inferior a la taxa general d'atur i prop de cinc vegades a la taxa d'atur entre els joves. Per tant, estudiar a la Universitat segueix essent una manera de, a la vegada, millorar la nostra posició personal i millorar la posició de la societat de la que formem part. Hi ha dues regles d'or a l'àmbit de l'educació, una de caràcter individual i una altra de caràcter social, que es compleixen sempre. La primera diu que a més formació menys probabilitat de caure a l'atur (a l'extrem de la formació, que és el doctorat, l'atur entre nosaltres no arriba ni al 2%). La segona diu que les societats amb els seus ciutadans més ben formats, amb un sistema educatiu més robust, tenen una taxa d'atur més baixa i, és clar, graus de benestar social més alt. Per tant, aquesta és la primera fal·làcia que hem de desmuntar, no és veritat, i ningú no hauria de tornar a dir mai més, que la universitat és una fàbrica d'aturats, el que és una fàbrica d'aturats, com després m'hi referiré breument, és l'abandonament escolar.

La segona fal·làcia que ens ha turmentat aquests dies és que el català i el sistema educatiu que l'empra coma a llengua vehicular, deixa els estudiants en una situació pitjor perquè no els permet un grau suficient de coneixement de la llengua castellana i perquè discrimina els castellanoparlants. Vosaltres ho torneu a desmentir. Haver pres a la nostra universitat un model amb tres llengües de treball, català, castellà i

anglès, suposa per tots vosaltres un avantatge competitiu, una de les coses que més m'han repetit com a lloança per cert els empresaris en parlar dels graduats de la UPF és la seva capacitat d'expressar-se correctament en públic (en anglès o català o castellà). Però és que tot ho desmenteix. El model ha permès que a les avaluacions de l'Informe PISA el coneixement del castellà dels estudiants de quinze anys a Catalunya sigui una mica superior que la mitja espanyola. I el model ha estat un èxit d'educació en una escola integrada, un model que aprofitant-se de la proximitat entre català i castellà, com a llengües romàniques, ha permès fugir d'un model que hauria inarticulat el país, el model de l'escola segregada, un model que confiem no sigui el que vol introduir l'esborrany de la nova llei d'educació.

La tercera fal·làcia a la que em vull referir és que parlant del català, de la religió i dels exàmens de revàlida, s'oblida el més important. S'oblida el problema que els informes PISA posen de manifest, que és que l'any 2009 la taxa d'abandonament del nostre sistema escolar doblava la mitjana dels països de l'OCDE, se n'anava més enllà del 30%. Això si que és un problema greu de la nostra societat, aquesta és la vertadera fàbrica d'aturats. Es cert, per dir-ho tot, que els esforços de la darrera dècada, que ara s'ignoren, han fet caure al 26,5% aquesta taxa. Però segueix essent excessiva. També vull afegir que mentre un 8% dels estudiants dels països de l'OCDE són excel·lents, al nostre país no arriba al 4%. I els resultats a Catalunya no són millors. Aquest és el nostre repte llavors: mantenir l'homogeneïtat d'un sistema que al centre es comporta força bé, reduint dràsticament l'abandó per la part baixa i pujant una mica el nombre dels millors per la part alta. Podem fer-ho, s'hi refereix

l'exposició de motius de l'esborrany de la LOMCE, si deixem de fer fum per tots els costats i, d'una vegada, ens dediquem a encendre el foc.

Bé, però tornem a vosaltres. Vosaltres sou l'esperança del país, a les vostres mans està el que serem dintre de vint anys. I us hem format perquè siguem, a la vegada, una societat basada en el coneixement i una societat basada en el diàleg i la democràcia. A la Universitat hom val el que valen les seves raons, els seus arguments, les seves demostracions, els seus experiments. Tot és contrastable i revisable. Doncs, aquest és un bon model per la societat: cada idea, cada proposta, val els arguments que l'avalen, la capacitat que tingui de convèncer persones raonables, la seva resiliència a les adversitats.

I vosaltres ara dubteu, esteu de vegades insegurs sobre que és millor fer. Es millor un màster a Alemanya o a Gran Bretanya? O és millor acceptar l'oferta de Barcelona o d'Estocolm? Seguir buscant o acceptar una de les primeres ofertes? Bé, us faré una confessió de caràcter personal. Aquest és el meu vuitè acte de graduació i el càrrec de rector dura dos mandats de quatre anys. Ara, com diuen al final del segon mandat del president dels Estats Units, jo sóc ja un *lame duck*, un rector al que li queden uns pocs mesos. Durant aquests vuit anys és com si hagués fet dues carreres. He hagut d'esforçar-me, de dedicar-me amb intensitat de vegades inusitada, ha hagut moments molt difícils, professionalment i personalment, perquè de vegades la vida personal acaba involucrada. Ha hagut moments molt bons també. He conegut persones que mai no oblidaré, he viscut decisions, realitzacions magnífiques. Quan acabi seré realment una altra persona que quan vaig començar l'any 2005. I, com

vosaltres, hauré de decidir exactament com reoriento la meva recerca a l'àmbit de la filosofia del dret, la meva especialitat. He de ser capaç, com vosaltres, de fornir un pla per als meus propers anys. Ho sigui que s'accepten idees! Bé, és broma. Però estic com vosaltres, de debò. I us vull dir que no us angoixeu massa amb això. Ja ho vaig dir al primer discurs de graduació, L'important no és què trieu ara, podreu canviar moltes vegades, l'important és que el que trieu el dia de demà ho pugueu sentir com alguna cosa vostra, com una elecció que articula la vostra vida cap endavant i cap endarrere.

Potser val la pena acabar pensant en què les persones a les quals hem concedit durant aquests vuit anys el doctorat honoris causa són bons models per a nosaltres, poden ser bones guies. Hi ha els acadèmics que tots han reeixit com a professors, però en àmbits molt diferents: des del premi Nobel d'Economia, Robert Solow que havia estat assessor del president Kennedy al pare de la sociolingüística, William Labov; de l'especialista en la història de les idees religioses, Aloïs Haas i l'especialista en la història de l'economia, Jordi Nadal als filòsofs Eugenio Bulygin, de la lògica i de les normes, i Ernesto Garzón Valdés, de la filosofia moral i la democràcia. Hi ha també alguns genis contemporanis: el cineasta Woody Allen (Solow que té molt de sentit de l'humor, quan li vaig escriure comunicant-li la decisió de la concessió del doctorat honoris causa, va contestar-me que ell no era tan conegut com Woody Allen, però que era com ell un jueu de Brooklyn) i el pintor Miquel Barceló, l'anterior (i potser propera) Presidenta de Xile, Michelle Bachelet i el cantant Joan Manuel Serrat. Els acadèmics han configurat la

nostra ment, els altres també, però a més han contribuït de manera profunda a configurar la nostra *educació sentimental*.

Moltes gràcies.